Rožmberkové ve třech zemích

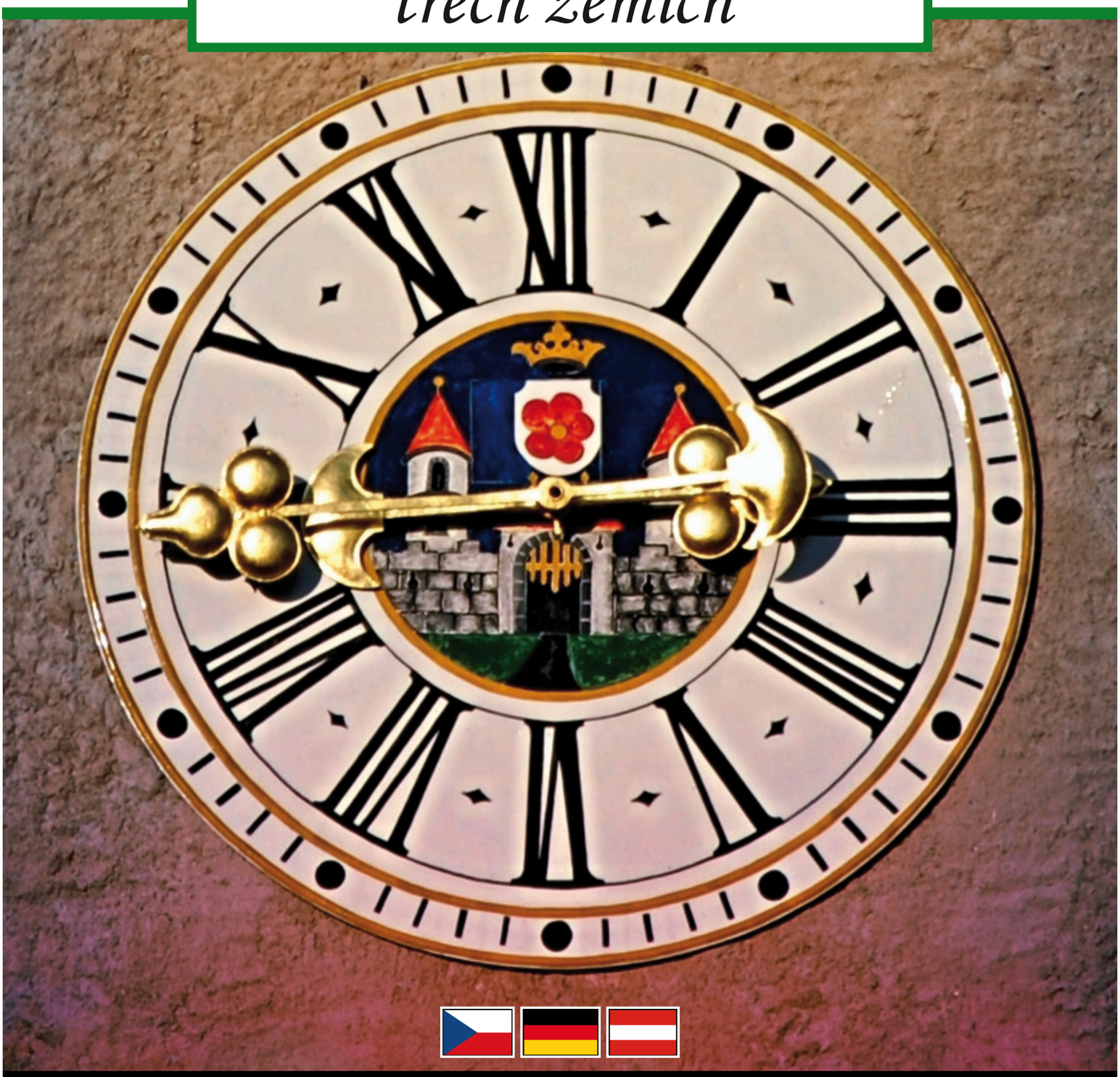

Rožmberkové na panství Haslach an der Mühl

Das Rosenberger - Adelgeschlecht auf der Herrschaft Haslach an der Mühl

Ing. Jan Komzák, Mgr. Marek Švadlena

Haslach a Rožmberci

Až nyní, při rožmberském roce, je pro veřejnost objevována historie jižní části jejich teritoria panství Haslach v Rakousku.

Dnešní malebné městečko Haslach an der Mühl leží na soutoku říček Grosse Mÿhl a Steinerne Mühl. Při cestě do lyžařského střediska Hochficht (1338 m.n.m.) – Smrčiny, ho nemůžete minout. Je to kraj lesů a žuly.

Město Haslach an der Mühl dříve také nazývané Markt, koupili Rožmberkové v roce 1341. Za vlády Rožmberka Petra Voka II. bylo zesíleno opevnění v 80. letech 15. století. Město nabylo charakteru pevnosti a velký význam měly i dva trhy - Svatomichalský a Svatomikulášský.

Zajímavý je také český název města Haslach ve čtyřech modifikacích (Hazel, Házle, Házel, Házly). V Haslachu vedli Rožmberkové čilé společenské styky s okolní šlechtou, např. Annou Marií z Bádenu, což byla žena Viléma z Rožmberka, která měla audienci v roce 1578 v sídle Sprizenstein u místních hrabat. Finanční krize Rožmberků měla jen jedno východisko – rozprodej okrajových částí dominia. O prodeji lenního panství Haslach, které mělo 11 tisíc poddaných daní povinných, bylo jednáno již v roce 1594.

Detaiy erbů v kostele v Rohrbachu

K prodeji biskupu Leopoldovi došlo o pět let později. Hodnota panství byla přes 403 tisíc kop grošů českých.

Dodnes je v Haslachu patrno jejich 250 let působení především na fortifikacích, kostelích i na městském erbu. Vznikla tam kamenická huť Hanse Getzingera, který pocházel právě z Haslachu. Přišel z Krumlova v roce 1497 a založil samostatný cech kameníků, který vycházel z tradic stavební huti při Svatoštěpánském domu v Pasově.

Getzingerovské realizace jsou patrny na mnoha kostelích (Haslach, Chvalšiny, Zátoň, Rožmberk nad Vltavou, Staré město pod Landštejnem, Svatý Tomáš pod Vítkovým Kamenem) a také St. Martin in Mühlkreis (Rakousko). Z téhož rožmberského městečka Haslachu pocházela českokrumlovská rodina Rubiků, která působila po tři generace na jihočeských stavbách spolu s desítkami navždy bezejmenných kamenických mistrů, o jejichž práci dnes hovoří jen stavby a kamenické značky. Haslach byl také jako podhorská obec znám tradičním zpracováním lnu. Tradice je udržována prostřednictvím letních setkání umělců. Vrcholem této akce je dvoudenní tkalcovský každoroční trh. Zajímavé jsou též fresky na náměstí v domě č. 43. Jsou to fresky sv. Kryštof, Kristus na kříži, Polyxena z Perštejna.

Náhrobní kámen Kajetána Getzingera na kostele v Haslachu (zemřel 1544)

Erby s rožmberskou růží v Haslachu - v kostele sv. Mikuláše a na zdi městské radnice

Původní středověké opevnění města Haslach an der Mühl

Kostel sv. Mikuláše v Haslachu

KAMENICKÝ ROD GETZINGERŮ:

Hans Getzinger

Vrchní mistr kamenický na panství Rožmberků (zemřel 1512).

Kajetán Getzinger

Jeho náhrobek s kamenickými a rodovými znaky se nachází na kostelní věži v Haslachu, zemřel 1544.

Hans Getzinger

Obnovitel cechu v Haslachu (1665), tvůrce portálu v klášteru Schlägel (1632-34)

Andreas Getzinger

Narozen roku 1643, zemřel v Salzburgu roku 1711.

Josef Getzinger

Pravděpodobný syn Hanse je roku 1695 uveden ve Vratislavi.

Christoph Getzinger

Syn Hanse vytvořil v roce 1699 všechny tehdejší kamenické práce v Rohrbachu.

Zdobený strop v kostele sv. Mikuláše

Freska v domě č. 43 - freska „sv. Kryštof“

Freska v domě č. 43 v prostorách dnes již bývalého řeznictví - freska „Polyxena z Perštejna“

Die Rosenberger und Haslach an der Mühl

Stadtwappen am Rathaus von Haslach

Im Jahr der Rosenberger können wir auch ihr Herrschaftsgut südlich von der heutigen Staatsgrenze – im österreichischem Haslach - erkunden. Die malerische Stadt Haslach an der Mühl liegt am Zusammenfluss der Grossen und der Steinernen Mühl. Über Haslach fahren Sie, wenn Sie einen Skiausflug machen und zum Hochficht (1338 ü.M.) fahren. Wahrzeichen dieser Gegend? Granit und Wälder.

Die Stadt Haslach (Markt) haben die Rosenberger 1341 gekauft. Unter der Herrschaft von Petr Vok von Rosenberg ist die Stadtbefestigung mächtiger geworden. Damals gab es auch zwei Märkte hier – St. Michael- und St. Nikolaus-Markt. In Haslach pflegten Rosenberger viele Kontakte mit anderen Adeligen von der Umgebung – z.B. Anna Maria von Baden, die Frau des Vilém (Wilhelm) von Rosenberg war 1578 in Sprinzenstein bei hiesigen Gräfen empfangen worden. Dann kam aber Finanzkrise, deren zufolge mussten Rosenberger Randteile ihres Herrschaftsgutes verkaufen - so war 1599 Haslach an den Bischof Leopold für 403.000 Schocks böhmischer Groschen verkauft worden. Haslach hatte damals 11 Tausend Untertanen. Bis heute sind Rosenberger aber in Haslach präsent – an Stadtmauern, Kirchen und am Stadtwappen. Hier ist auch die Steinmetzhütte von Hans Getzinger, aus Haslach stammend, entstanden. Hans Getzinger kam 1497 nach Krumau, gründete hier eine selbstständige Steinmetzzunft, die an Traditionen der Hütte beim Dom St. Stephan in Passau anknüpfte. Getzingers Arbeiten sind auch an manchen bömischen sowie Mühlviertler Kirchen zu sehen. Interessant sind auch Freskos im Haus Nr. 43.: St. Christoph, Jesus am Kreuz, Polyxena von Pernstein.

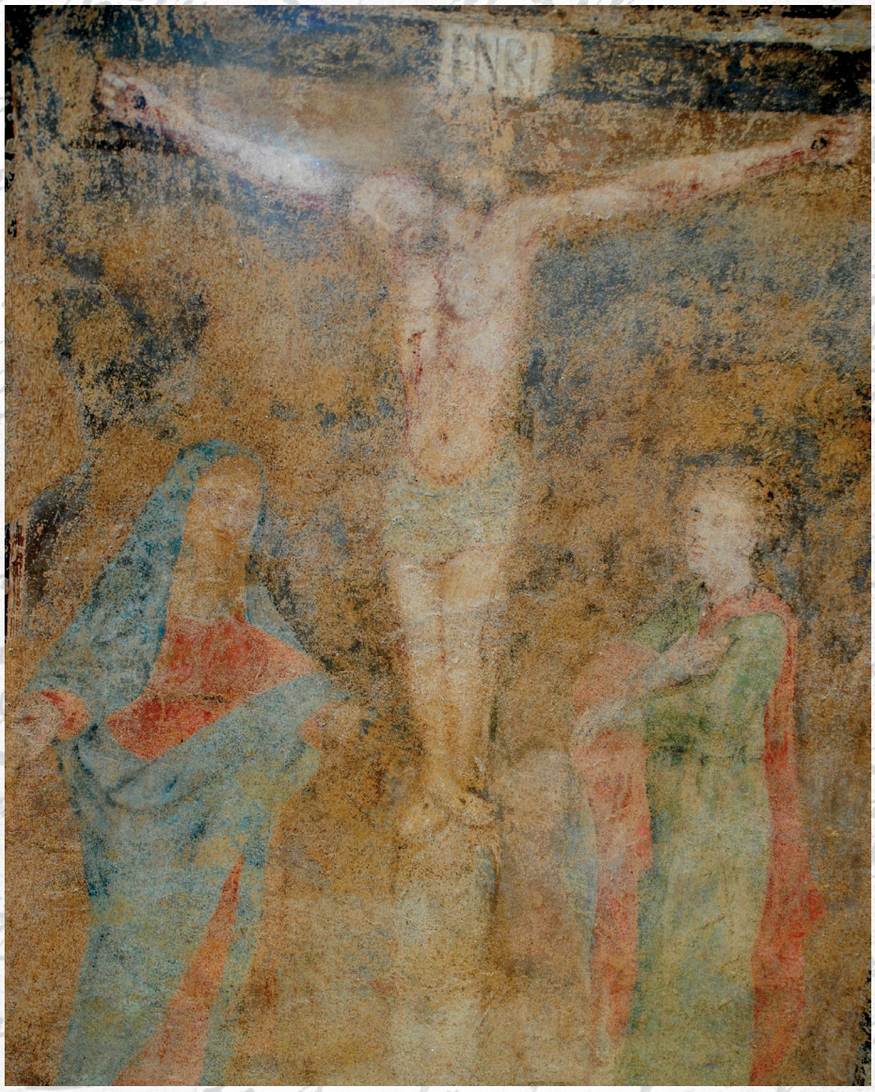

Fresko „Jesus am Kreuz“ im Verkaufsladen der ehemaligen Metzgerei

Uhr am Stadttor mit dem Rosenberger Wappen

Ing. Jan Komzák, Mgr Marek Švadlena. Rožmberkové na panství Haslach an der Mühl (Das Rosenberger - Adelsgeschlecht auf der Herrschaft Haslach an der Mühl). První vydání. Tábor: Vydavatelství nadačního fondu Táborského soukromého gymnázia, 2014. 4 str. ISBN 978-80-260-0525-4. S podporou města Tábora. Všechna práva vyhrazena.